

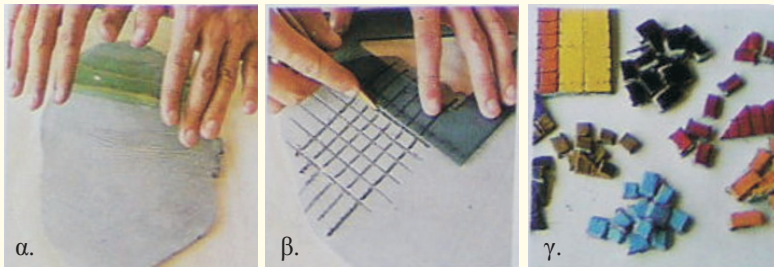
Ψηφιδωτό - Γλυπτική με ξύλο

I

ΥΛΙΚΑ 1.Μικρό μπλοκ σχεδίου (A5) με πολλά φύλλα για πρόχειρα σχέδια 2.Υλικά σχεδίου και ζωγραφικής: μπλοκ σχεδίου, μολύβι Β, άσπρη ξυλομπογιά, γόμα, ξύστρα, χάρακας, μπλοκ ακουαρέλας, τέμπλερες, πινέλα 3.Υλικά για κατασκευές: α.σκληρό χαρτόνι ή ξύλο για βάση, βότσαλα και όστρακα της θάλασσας, χαλίκια, σπασμένα κομμάτια από πλακάκια ή κεραμικά, κουμπιά, καπάκια και άλλα μικρά αντικείμενα, πηλός που στεγνώνει μόνος του, μαχαίρι, ατλακόλ, χρωματιστά χαρτιά κανσόν, ψαλίδι, κόλλα β.σκληρό χαρτόνι ή ξύλο για βάση, μικρά ξυλαράκια, οδοντογλυφίδες, σπέρτα, ξύλινα καλαμάκια, ροκανίδια, κομμάτι ξύλο MDF, φλούδα από πεύκο, ευκάλυπτο ή ελιά, κλαδιά, ρίζες, ατλακόλ, κοπίδι ξυλογλυπτικής, καρφιά, σφυρί.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- 1.Να ζωγραφίσετε ένα τοπίο χρωματίζοντάς το με μικρά σχήματα (με το πινέλο) σαν ψηφίδες (Εικ.25).
- 2.Να φτιάξετε ένα ψηφιδωτό χρησιμοποιώντας βότσαλα και όστρακα της θάλασσας, χαλίκια, σπασμένα κομμάτια από πλακάκια ή κεραμικά, κουμπιά, καπάκια και άλλα μικρά αντικείμενα.
- 3.Να φτιάξετε ένα ψηφιδωτό, αφού προηγουμένως κατασκευάσετε τις ψηφίδες όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια:

α. παίρνουμε πηλό που στεγνώνει μόνος του και τον απλώνουμε, β. τον χαράσσουμε με κάθετες γραμμές, ώστε να δημιουργηθούν μικρά τετραγωνάκια, γ. χρωματίζουμε με διαφορετικό χρώμα ανά λωρίδα, και όταν στεγνώσει, κόβουμε τις ψηφίδες.

- 4.Να συνθέσετε ένα επιτοίχιο έργο χρησιμοποιώντας υλικά από ξύλο.
- 5.Να σκαλίσετε μια ανάγλυφη μορφή (πρόσωπο, πουλί, λουλούδι, καράβι) ή ένα διακοσμητικό μοτίβο επάνω σε ξύλο που θα πάρετε επεξεργασμένο ή θα βρείτε από τη φύση.
- 6.Να κατασκευάσετε μια φιγούρα (ζώο, άνθρωπο) με κλαδιά ή ρίζες δέντρου που θα βρείτε σε κάποια παραλία, ποτάμι ή λίμνη (Εικ.26).

25. Έργο μαθητή.

26.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Γκάουντι (Antonio Gaudí, 1852-1926): Ο Ισπανός αρχιτέκτονας έφτιαξε στη Βαρκελώνη εκκλησίες (Sagrada Família), κατοικίες (Casa Milà στη Βαρκελώνη) και πάρκα (Park Güell) με μοναδικό στιλ που εντάσσεται στην Αρ Νουβό.

<http://www.gaudiclub.com/index.asp> και http://www.greatbuildings.com/architects/Antonio_Gaudi.html

Σαγκάλ (Mark Chagall, 1889-1985): Τα έργα του Ρώσου ζωγράφου που έζησε κυρίως στο Παρίσι εντάσσονται στη Μεταφυσική ζωγραφική. Με καταβολές από τις παραδόσεις της πατρίδας του και τον Κυβισμό, τα έργα του κυριαρχούνται από το φανταστικό και ποιητικό στοιχείο.

<http://www.russianavantgard.com/index.html> (The Union of Youth)

Τα χρώματα, το φως και η σύνθεση στη διακόσμηση εσωτερικών χώρων.
Τα θεατρικά σκηνικά

1.1. Ο ρόλος των χρωμάτων στο χώρο

1. Νταμούχαρη Πηλίου.

Το χρώμα δεν είναι απλώς ένα συμπληρωματικό στοιχείο που χρησιμοποιείται σε ένα αρχιτεκτονικό έργο, αλλά καθοριστικός συντελεστής στη λειτουργία και την αισθητική του χώρου.

Τα χρώματα διαφοροποιούνται ανάλογα με τη χρήση του χώρου. Για παράδειγμα, σε ένα κατάστημα που πρέπει να εντυπωσιάζει, για να εξασφαλίσει την προσοχή των πελατών, μπορούν να χρησιμοποιηθούν έντονα χρώματα και αντιθέσεις.

Οι διαφορετικές αποχρώσεις μπορούν να εντείνουν μια επιφάνεια ή να υποβαθμίσουν μια άλλη, να τονίσουν τη διάρθρωση του χώρου και να αναδείξουν τα δομικά του στοιχεία (δάπεδο, τοίχοι, οροφή). Οι αποχρώσεις των αντικειμένων που τοποθετούνται σε ένα χώρο μπορούν να του προσδώσουν έμφαση ή διακριτικότητα.

Αν συγκρίνουμε τα χωριά της χώρας μας, όπου οι άνθρωποι ζουν κοντά στη φύση και δέχονται τον κατακλυσμό των χρωμάτων της, με τις πόλεις, όπου κυριαρχεί το γκρίζο των μεγάλων κτιρίων από μπετόν, διαπιστώνουμε πόσο περισσότερη ανάγκη για χρώμα μέσα στα σπίτια τους έχουν οι άνθρωποι των αστικών κέντρων.

Ποια είναι η γνώμη σας για τα χρώματα που έχουν οι χώροι του σχολείου και ποιες αλλαγές προτείνετε, ώστε το περιβάλλον να συμβάλει καλύτερα στην εκπαίδευσή σας;

1.2. Οι ιδιότητες και οι κατηγορίες των χρωμάτων

Κάθε χρώμα χαρακτηρίζεται από τρεις ιδιότητες. Η **απόχρωση** δηλώνει από ποια χρώματα έχει δημιουργηθεί και σε ποια ποσότητα αυτά έχουν αναμειχθεί, οπότε π.χ. ένα πορτοκαλί μπορεί να είναι κοκκινο-πορτοκαλί ή κιτρινο-πορτοκαλί (Εικ.α). Η **φωτεινότητα** (τόνος) χαρακτηρίζει το πόσο σκούρο ή ανοιχτό είναι ένα χρώμα (Εικ.β). Η **ένταση** (λαμπρότητα) χαρακτηρίζει το καθαρό χρώμα που έχει προκύψει από λίγες αναμειξεις, π.χ. το κόκκινο έχει μεγαλύτερη ένταση από το μοβ και το μοβ έχει μεγαλύτερη ένταση από το καφέ (Εικ.γ).

α.

β.

γ.

Διακόσμηση εσωτερικών χώρων - Σκηνικά

II

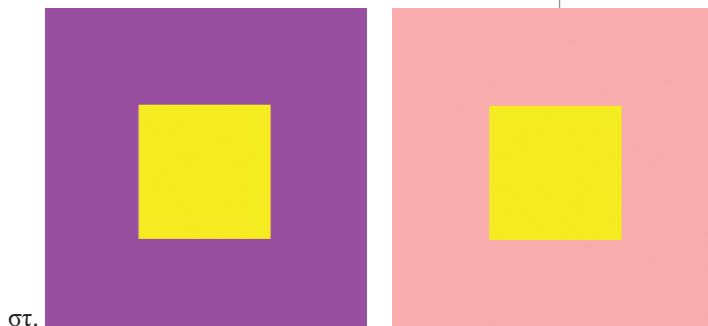
Οι τρεις ιδιότητες των χρωμάτων επηρεάζονται από το μέγεθος που έχει κάθε χρωματική επιφάνεια και από την παράθεση των χρωμάτων.

δ. Τα έξι μικρά γαλάζια τετράγωνα μέσα στο πορτοκαλί φαίνονται πιο ζωηρά από ό,τι το ένα.

ε. Το άσπρο τετράγωνο μέσα στο μαύρο φαίνεται μεγαλύτερο από το μαύρο μέσα στο άσπρο, αφού το άσπρο ακτινοβολεί και έτσι υπερβαίνει τα όριά του. Αντίστοιχα οι ανοιχτές αποχρώσεις μεγαλώνουν το χώρο, ενώ οι σκούρες τον μικραίνουν.

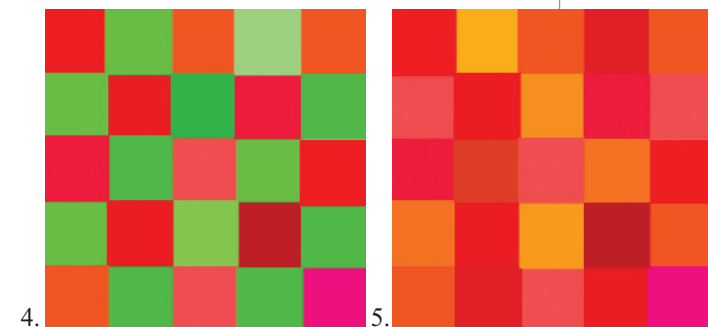
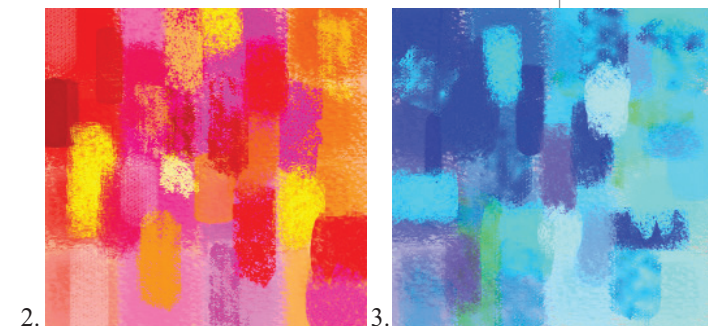
στ. Το κίτρινο τετράγωνο μέσα στο μοβ φαίνεται πολύ πιο λαμπερό από ό,τι μέσα στο ροζ.

Ο διαχωρισμός των χρωμάτων σε **θερμά** και **ψυχρά** (Εικ.2,3) έχει προκύψει από το συσχετισμό τους με στοιχεία της πραγματικότητας. Το κόκκινο και το κίτρινο θεωρούνται θερμά, επειδή μας θυμίζουν τη φωτιά και τον ήλιο, οπότε όταν χρησιμοποιούνται, μεταδίδουν την αίσθηση του ζεστού. Το μπλε θεωρείται ψυχρό επειδή μας θυμίζει και μας μεταφέρει τη δροσιά της θάλασσας. Έτσι, τα χρώματα χαρακτηρίζονται θερμά ή ψυχρά ανάλογα με την ποσότητα του κόκκινου, του κίτρινου και του μπλε με την οποία έχουν δημιουργηθεί.

Όταν παρατίθενται τα **βασικά** χρώματα μαζί με τα **συμπληρωματικά** τους (κόκκινο-πράσινο, κίτρινο-μοβ, μπλε-πορτοκαλί), ενισχύουν το ένα το άλλο και δημιουργούν αντίθεση (Εικ.4). Όταν παρατίθενται συγγενικά χρώματα, π.χ. κόκκινο και πορτοκαλί, δημιουργείται ένα αρμονικό αποτέλεσμα (Εικ.5).

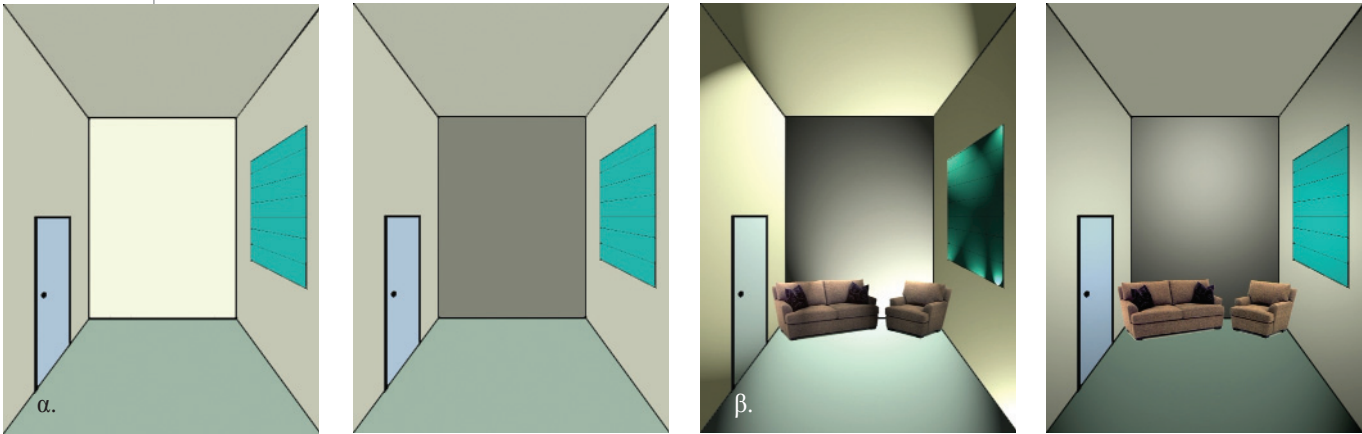
Τα **γαιώδη** χρώματα (ώχρα, όμπρα, σιένα κ.ά.) έχουν σχέση με τα χρώματα της φύσης (γης) και δημιουργούν μια ζεστή ατμόσφαιρα (Εικ.6).

II Διακόσμηση εσωτερικών χώρων - Σκηνικά

1.3. Ο ρόλος του φωτός στο χώρο

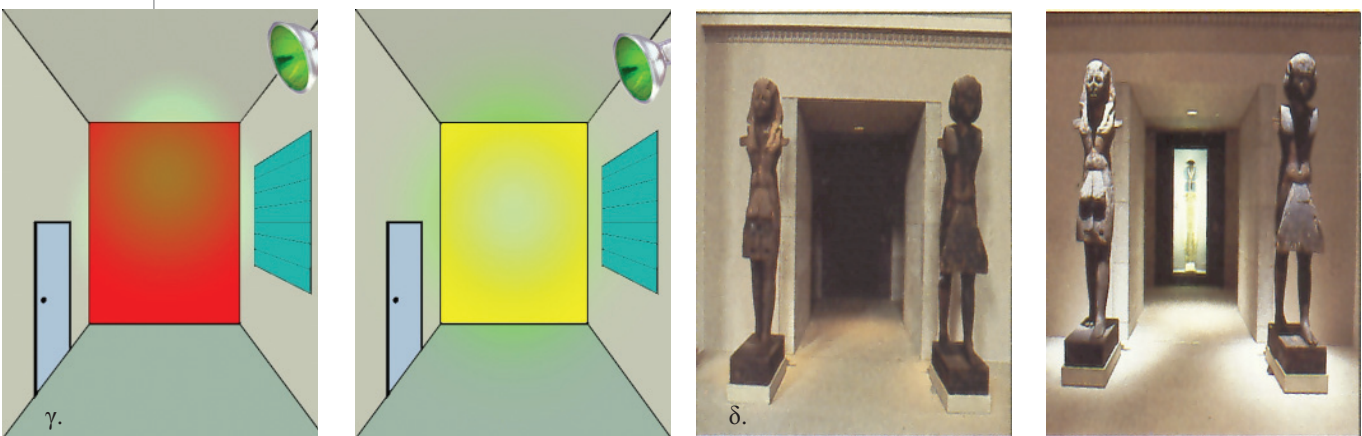
Το φως είναι ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο στη διακόσμηση, αφού τα επίπεδα, οι όγκοι, το βάθος και η πλαστικότητα του χώρου εξαρτώνται από τον τρόπο που φωτίζονται. Ο φωτισμός μπορεί να διαφοροποιείται ως προς την **ποιότητα** (φυσικός - τεχνητός), την **ένταση** και την **κατεύθυνση**. Ο φυσικός φωτισμός μεταβάλλεται, ενώ ο τεχνητός είναι σταθερός και ελεγχόμενος.

Στις παρακάτω εικόνες βλέπουμε πώς αλλάζει ο χώρος και τα αντικείμενα ανάλογα με το φωτισμό.

α. Μια φωτισμένη επιφάνεια έρχεται πιο κοντά, ενώ μια σκοτεινή απομακρύνεται και αποκτά βάθος.

β. Ο πολύ έντονος φωτισμός αναδεικνύει το χώρο, ανοίγει τους τόνους των χρωμάτων και δημιουργεί παράλληλα έντονες φωτοσκιάσεις, ενώ ο χαμηλός φωτισμός δημιουργεί απαλούς χρωματικούς τόνους και ατμοσφαιρικότητα.

γ. Ο έγχρωμος φωτισμός μπορεί να ενισχύσει ή να ατονήσει ένα χρώμα. Π.χ. αν φωτίσουμε με ελαφρύ πράσινο φως μια κόκκινη επιφάνεια, θα χάσει την ένταση και την καθαρότητά της, ενώ αν φωτίσουμε μια κίτρινη, θα ενταθεί.

δ. Η χρησιμοποίηση μιας ή περισσότερων φωτεινών πηγών δίνει τη δυνατότητα να αναδειχθούν συγκεκριμένα στοιχεία.

Διακόσμηση εσωτερικών χώρων - Σκηνικά

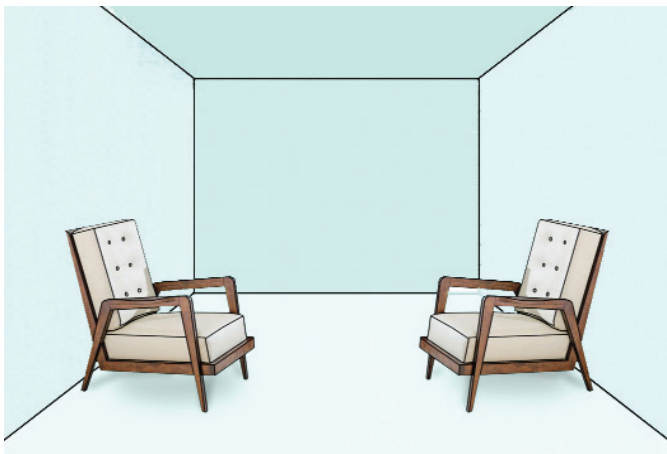
II

1.4. Η σύνθεση στον εσωτερικό χώρο

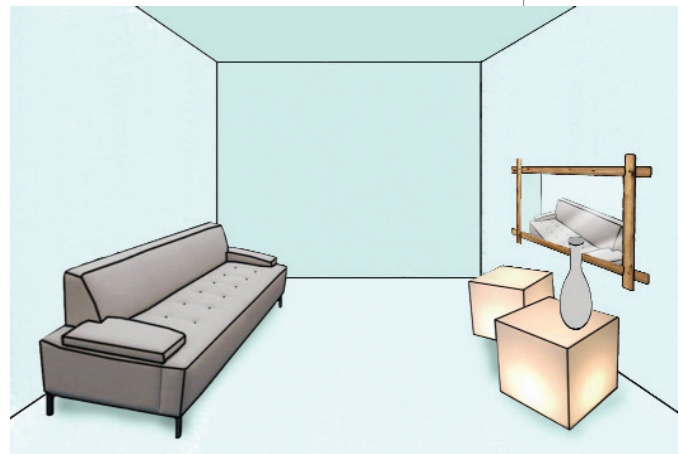
Τα επιμέρους στοιχεία της σύνθεσης, δηλαδή τα μεγέθη, τα σχήματα, τα χρώματα, τα υλικά και η υφή των επιφανειών του χώρου (τοίχοι, πάτωμα, ταβάνι, πόρτες, παράθυρα) αλλά και των χρηστικών και διακοσμητικών αντικειμένων που επενδύουν το χώρο (έπιπλα κ.ά.), συμβάλλουν στη λειτουργικότητα και την αισθητική του χώρου. Π.χ. οι υψηλοί τοίχοι και τα μεγάλα ανοίγματα προσφέρουν χώρο και φως. Το ενιαίο πάτωμα ενοποιεί και ζεσταίνει όλους τους επιμέρους χώρους. Η λιτή επίπλωση κάνει ένα χώρο άνετο και λειτουργικό.

Η σύνθεση όλων των στοιχείων σε ένα σύνολο βασίζεται σε κανόνες, οι οποίοι καθορίζουν το αποτέλεσμα δημιουργώντας τα διαφορετικά διακοσμητικά στυλ.

Στα παρακάτω σχέδια βλέπουμε διάφορους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται μια βασική αρχή της σύνθεσης, η **ισορροπία**.

α. Ισορροπία λόγω συμμετρικής τοποθέτησης.

β. Ισορροπία ενός μεγάλου σχήματος με πολλά μικρά.

γ. Ισορροπία ενός έντονου χρώματος με απαλά χρώματα.

δ. Μια μικρή πολυσύνθετη μορφή ισορροπεί με μια μεγαλύτερη απλή.

II Διακόσμηση εσωτερικών χώρων - Σκηνικά

1.5. Διακόσμηση και διακοσμητικά στυλ

Η διακόσμηση αφορά τη διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων, ώστε να τους εξασφαλίσει λειτουργικότητα και ομορφιά. Η διακοσμητική τέχνη δανείζεται διάφορα στοιχεία από τις άλλες τέχνες, όπως τις χρωματικές κλίμακες και τις φόρμες από τη ζωγραφική, τους όγκους και τα ανάγλυφα από τη γλυπτική. Ωστόσο, αυτά τα δανεικά στοιχεία δεν την υποβαθμίζουν, αλλά την αναδεικνύουν σε συνθετική τέχνη.

Η διακόσμηση ακολουθεί τις αντιλήψεις της κοινωνίας για την τέχνη και έτσι δημιουργούνται τα διάφορα στυλ, δηλαδή το ύφος κάθε εποχής.

7. «Η Αίθουσα Πολέμου» στο ανάκτορο των Βερσαλιών στο Παρίσι, 17ος αι.

Το στυλ **μπαρόκ** διακρίνεται για την πληθωρική και το βάρος του, χρησιμοποιεί πολλά διακοσμητικά στοιχεία, ανάγλυφα, τοιχογραφίες, σκαλιστά έπιπλα, πολύχρωμους τάπητες κ.ά. (Εικ.7).

Το **νεοκλασικό** στυλ οργανώνεται με κάθετες και οριζόντιες γραμμές. Χρησιμοποιεί αυστηρές φόρμες, λιτά χρώματα και συμμετρικές επιφάνειες και διακοσμεί το χώρο με ανάκλιντρα, καναπέδες, μπουφέ, βιτρίνες, πολυελαίους κ.ά. Είναι το στυλ που εκφράζει αρχοντιά, φινέτσα και αρμονία (Εικ.8).

Το **μοντέρνο** στυλ δίνει έμφαση στη λειτουργικότητα του χώρου, χρησιμοποιώντας την επίδραση του φωτός, τη διακοσμητική εκφραστικότητα του χρώματος και τις ιδιότητες των υλικών (Εικ.9).

8. «Ιλίου Μέλαθρον», το Νομισματικό μουσείο της Αθήνας, έργο του Τσίλερ*, 1878-80.

9. «Οικία Σρέντερ» στην Ουτρέχτη, έργο του Ρίτβελντ, 1924.

Διακόσμηση εσωτερικών χώρων - Σκηνικά

II

1.6. Αρχαίο θέατρο και σκηνογραφία

Από τότε που δημιουργήθηκε η κοινωνία στην αρχαία Ελλάδα, οργανώνονταν οι τελετουργικές εκδηλώσεις προς τιμή των θεών, οι οποίες στα μέσα του βου αι. π.Χ. απέκτησαν θεατρική μορφή. Οι πρώτες παραστάσεις δόθηκαν στην Αττική και ήταν αφιερωμένες στο θεό Διόνυσο.

Ο χώρος του θεάτρου αποτελούνταν από τρία μέρη: τη **σκηνή**, μια ξύλινη κατασκευή παραλληλόγραμμου σχήματος όπου έπαιζαν οι υποκριτές, την **ορχήστρα**, δηλαδή τον κυκλικό χώρο μπροστά από τη σκηνή, όπου παρέμενε ο χορός και το **κοίλον**, το χώρο για τους θεατές.

Για το ανέβασμα ενός έργου ο χώρος διαμορφωνόταν από το σκηνογράφο. Τα **παραπετάσματα** ήταν κινητά ζωγραφισμένα τελάρα που τοποθετούνταν μπροστά από τη σκηνή και απεικόνιζαν τους σχετικούς με το έργο χώρους. Χρησιμοποιούνταν ξύλινες κατασκευές που εμφάνιζαν τους θεούς, με γερανούς, τροχαλίες και σκοινιά και οι ηθοποιοί φορούσαν **ενδύματα**, **κοθόρνους** και **προσωπεία**.

Με τον καιρό, τα διάφορα σκηνικά τυποποιήθηκαν, με αποτέλεσμα στην τραγωδία να παρουσιάζουν την πρόσοψη ανακτόρου ή ναού, στην κωμωδία μια πλατεία μπροστά από ένα σπίτι και στο σατυρικό δράμα μια παραθαλάσσια περιοχή ή ένα δάσος.

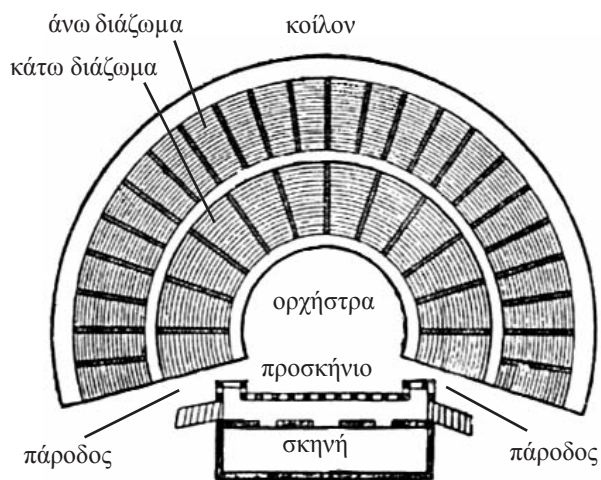
Το αρχαίο ελληνικό δράμα έθεσε τις βάσεις για την εξέλιξη του θεάτρου και της σκηνογραφίας.

10. «Οι μάσκες της τραγωδίας και της κωμωδίας», ψηφιδωτό από τη βίλα του Αδριανού στο Τίβολι κοντά στη Ρώμη, 2ος αι.

11. Παράσταση θεατρικής σκηνής ζωγραφισμένη επάνω σε αθηναϊκό ερυθρόμορφο κρατήρα, 350 π.Χ.

12. Σχέδιο αρχαίου ελληνικού θεάτρου.

13. Παράσταση στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου.

II Διακόσμηση εσωτερικών χώρων - Σκηνικά

1.7. Ο σχεδιασμός του σκηνικού

Ο **σκηνογράφος** διαμορφώνει εικαστικά το χώρο της σκηνής του θεάτρου, ώστε να αναδειχτούν το περιεχόμενο του έργου και οι ιδέες του σκηνοθέτη. Τα σκηνικά παρουσιάζονται με ζωγραφικά σχέδια ή τρισδιάστατες μικρές κατασκευές (**μακέτες**).

14. Βακαλό, ζωγραφική μακέτα σκηνικού για το έργο «Ιπής» του Αριστοφάνη, Εθνικό Θέατρο, Επίδαυρος, 1968.

Ο ζωγράφος Γιώργος Βακαλό στο σκηνικό του συνδυάζει την αρχιτεκτονική κατασκευή με το ζωγραφικό διάκοσμο σε μια σχετικά περιορισμένη χρωματική κλίμακα.

15. Τσαρούχης*, ζωγραφική μακέτα σκηνικού για το έργο «Το κουρέλι» του Νικονέμι, με πρωταγωνίστρια την Έλλη Λαμπέτη, 1951.

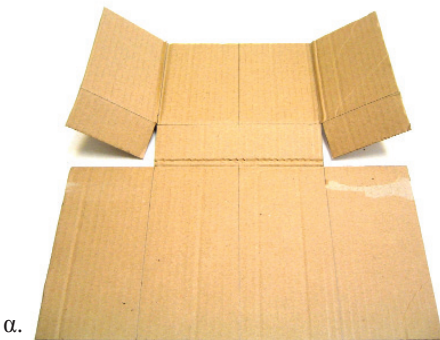
Το βασικό σκηνικό παρουσιάζει το εσωτερικό μιας φτωχικής σοφίτας. Για να αποδοθεί η ατμόσφαιρα του χώρου, χρησιμοποιείται όχρα στους τοίχους, σκούρα χρώματα στα έπιπλα και απαλές αποχρώσεις στα άλλα αντικείμενα. Το σκηνικό ερχόταν σε αντίθεση με το κόκκινο κοστούμι της ηρωίδας, που υποδήλωνε την άρνησή της να υποταχθεί στη μοίρα της και την απόφασή της να αναζητήσει μια καλύτερη ζωή.

Κατασκευή τρισδιάστατης μακέτας για έργο που διαδραματίζεται σε δυο χώρους

Επάνω σε ένα κομμάτι από χαρτόκουτα σχεδιάζουμε, κόβουμε, χαράσσουμε, διπλώνουμε

και κολλάμε όπως φαίνεται στις εικόνες α, β. Μπορούμε να προσθέσουμε μια λωρίδα (τη συγκρατούμε με πιαστράκια), ώστε να έχουμε τη δυνατότητα να κρεμάμε επάνω της χαρτιά για να δημιουργούνται περισσότερα επίπεδα στο χώρο (Εικ.γ,δ).

Έπειτα το σκηνικό μπορεί να «κλείσει» (Εικ.ε),

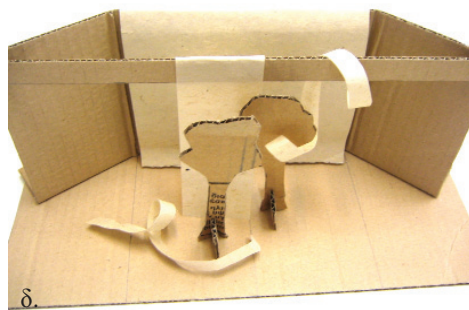
α.

β.

γ.

δ.

ε.

Διακόσμηση εσωτερικών χώρων - Σκηνικά

II

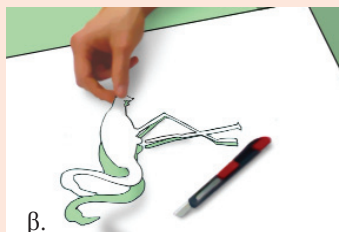
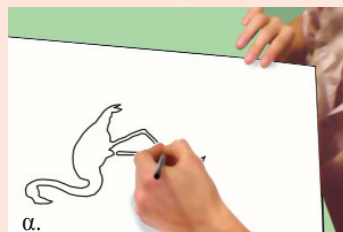
οπότε ο χώρος διαμορφώνεται εκ νέου για να ολοκληρωθεί το έργο στο δεύτερο αυτό σκηνικό (Εικ.στ-η).

ΥΛΙΚΑ 1. Μικρό μπλοκ σχεδίου (A5) με πολλά φύλλα για πρόχειρα σχέδια 2. Υλικά σχεδίου και ζωγραφικής: μπλοκ σχεδίου, μολύβια B, γόμα, ξύστρα, χάρακας, ξυλομπογιές, μπλοκ ακουαρέλας, τέμπερες, πινέλα 3. Υλικά για μακέτα: ένα κομμάτι από χαρτόκουτα περίπου 40x40 cm, διάφορα χαρτιά, ψαλίδι, χαρτοταινία, κόλλα.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Να ζωγραφίσετε ένα διακοσμητικό θέμα επιλέγοντας ένα από τα τρία ζευγάρια συμπληρωματικών χρωμάτων.
2. Να φτιάξετε ένα στένσιλ όπως παρουσιάζεται παρακάτω: α. σχεδιάζετε ένα μοτίβο, β. στη συνέχεια κόβετε και αφαιρείτε τα σχήματα. Να το χρησιμοποιήσετε για να διακοσμήσετε ένα αντικείμενο ή έναν τοίχο (Εικ. 16).

3. Να σχεδιάσετε το προοπτικό ενός δωματίου και να χρωματίσετε το σύνολο κατηγοριοποιώντας τα χρώματα.
4. Να κατασκευάσετε δισδιάστατη ή τρισδιάστατη μακέτα για ένα θεατρικό έργο.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Ερνστ Τσίλερ (1837-1923): Σάξονας αρχιτέκτονας που απέκτησε την ελληνική υπηκοότητα. Προς το τέλος του 19ου αιώνα ήταν διάσημος στην Αθήνα, όπου σχεδίασε πάνω από 500 κτίρια. Στα δημόσια κτίρια διατήρησε το ελληνικό πνεύμα του κλασικισμού. Έργα του: Προεδρικό Μέγαρο – Ανάκτορα, Ακαδημία Αθηνών, Μέγαρο Ανδρέα Συγγρού, Δημαρχείο Ερμούπολης Σύρου, Δημοτικό Θέατρο Πατρών κ.ά.

<http://www.greekarchitects.gr/index.php?maincat=2&newid=677>

Γιάννης Τσαρούχης (1910-89): Ο Πειραιώτης ζωγράφος και σκηνογράφος υπήρξε εκπρόσωπος της εικαστικής γενιάς του '30, που προσπάθησε ιδιαίτερα να συγκεράσει την ελληνικότητα με το μοντερνισμό.

<http://www.tsarouchis.gr/gr/main.htm>

III Η υφή

ΘΕΜΑ 1

ΜΟΡΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η υφή των έργων, πραγματική ή υπονοούμενη, λειτουργεί ως μορφικό στοιχείο και συμβάλλει στο νόημά τους.

1.1. Η υφή

Όταν αγγίζουμε ή βλέπουμε ένα έπιπλο, ένα ρούχο, ένα γλυπτό ή ένα κτίριο, έχουμε την αίσθηση της υφής του, που μπορεί να είναι λεία, τραχιά, βελούδινη, μαλακή, σκληρή κτλ. Η υφή είναι ιδιότητα της επιφάνειας των αντικειμένων που αντιλαμβανόμαστε με την αφή και την όραση.

Στην αρχαιότητα οι επιφάνειες των κτιρίων ήταν ζωγραφισμένες ή ανάγλυφες (Εικ.1). Στη σύγχρονη εποχή οι αρχιτέκτονες χρησιμοποιούν διάφορα υλικά που με την υφή τους εμπλουτίζουν τις κατασκευές (Εικ.2). Οι γλύπτες πλάθοντας, σκαλίζοντας ή λειαινώντας το υλικό τους, του δίνουν μια συγκεκριμένη υφή που συμβάλλει στο νόημά του (Εικ.3-5).

1. Από το ανάκτορο της Κνωσού, 1600-1400 π.Χ.

2. Όψη του μουσείου Μπενάκη στην οδό Πειραιώς στην Αθήνα.

3. Μιχαήλ Αγγελός*, «Δεμένος σκλάβος», 1513 (Αναγέννηση*).

4. Τζιακομέτι, «Ανδρική φιγούρα», 1958.

